

Реферат на тему: "Михайло Драй-Хмара, життєвий і творчий шлях"

Михайло Драй-Хмара

Реферат на тему:

МИХАЙЛО ДРАЙ-ХМАРА

Життєвий і творчий шлях

1889 — 1939

Поет і перекладач, учений і педагог, Михайло Драй-Хмара народився 28 вересня 1889 р. в с. Малі Канівці на Черкащині в родині козацького походження. Рано залишився без матері, теплі спогади про неї зігріватимуть його душу і виллються пізніше в зворушливі поетичні рядки. Батько подбав про те, щоб дати синові хорошу освіту, і спочатку Михайло навчався у Золотоноші, потім у Черкаській гімназії. 1906 р. юнак вступає до Колегії Павла Ґалаґана в Києві, одного з найкращих приватних навчальних закладів на Україні. Тут розпочинає писати вірші російською мовою, досконало вивчає французьку, німецьку, грецьку та латину. Успішно закінчивши в 1910 р. Колегію, продовжує навчання на історико-філологічному факультеті Київського університету, тут працює в семінарі відомого вченого В. Перетца, друкує свою першу наукову працю, опановує слов'янські мови, згодом поглиблює знання в бібліотеках та архівах Львова, Будапешта, Загреба, Бухареста. Був професорським стипендіатом у Київському університеті; в Петербурзькому працював під керівництвом таких відомих вчених, як О. Шахматов та І. Бодуен де Куртене.

Люблю слова, що повнодзвонні,

як мед, пахучі та п'янкi,

слова, що в глибині бездонній

пролежали глухі віки, —

писав М. Драй-Хмара в одному зі своїх віршів.

На час навчання у Колегії та в університеті припадає формування його національної свідомості. Тож після повернення з Петербурга він активно береться до освітньої та культурницької роботи: читає лекції на вчительських курсах та в різних вузах, у 1918—1923 рр. — на кафедрі слов'янознавства при Кам'янець-Подільському університеті; після повернення до Києва очолює кафедру українознавства в Київському медичному інституті, працює на кафедрі лінгвістики у Всеукраїнській Академії наук, у Комісії зі складання словника живої української мови та в Комісії з дослідження історії української мови. Цим переліком не обмежується багатогранна наукова та педагогічна діяльність вченого, спрямована на розвиток молоді української науки і підготовку національної творчої інтелігенції.

Зайнятий науковою діяльністю, М. Драй-Хмара знаходить час і для літературної праці. В Києві він зближується з М. Зеровим, М. Рильським, П. Филиповичем, О.

Бургардтом і стає одним з учасників літературного угруповання, за яким закріпилось наймення "неокласики". Митців згаданої літгрупи поєднують спільність мистецьких інтересів, орієнтація в творчості на високі естетичні зразки, звернення до рідних джерел життя й до спадщини світової культури.

Власні вірші українською мовою М. Драй-Хмара починає друкувати з 1919 р. На початку 20-х його поезії та переклади з'являються на сторінках тогочасних періодичних видань "Нова громада", "Шляхи мистецтва", "Життя й революція", "Літературний ярмарок" та ін. Згодом більшість цих творів поет включить до першої і, на жаль, єдиної прижиттєвої збірки з ніжною і водночас символічною назвою — "Проростень" (1926). Про неї прихильно відгукнувся М. Рильський, відзначивши, що "...під "золотосонячною куделею" Драй-Хмари, під обточеністю його вірша, вишуканістю рим, під усім тим "неокласицизмом" чується подих живої людини. Це не трагічний оптимізм Плужника, це щось суцільніше, якась, може, "чорноземна сила".

М. Рильський першим з критиків помітив оту "чорноземну силу", що живила поезію М. Драй-Хмари, єднала його з рідною землею. Не випадково у вірші "Долі своєї я не клянусь..." автор називає себе "вершником рунних полів", а в іншому пише: "рала промінні глибоко урізались в мою ріллю".

Поет любив мріяти і в своїх мріях про Україну бачив її схожою на прекрасну Елладу, яка крокує "всесвітнім шляхом". Але не лише романтичний образ України живе в його поезіях. Чимало творів присвячено минулому рідного краю, його драматичній історії. Звертаючись до далекої минувшини, згадуючи сміливість і гордість предків, М. Драй-Хмара малює картини, які змушують задуматись не лише над минулим, а й над сучасним та майбутнім, загострює увагу на такому страшному явищі, як манкуртство. В сонеті "На Хортиці" він пише:

Тут Січ стояла, тут гули майдани,
димилися козацькі курені,
змагались семеряги і жупани,
лунали горді і сумні пісні.
А нині Осе це вкрили баклажани,
картопля, морква, огірки рясні,
і лиш могили, древні дідугани,
нагадують колишні буйні дні.

Чуттям любові до України і турботи про її долю сповнена і його поема "Поворот", і вірш "Я полюбив тебе на п'яту, голодну весну...", в якому, здається, звучить передбачення страшних випробувань, які чекають на рідний край у майбутньому: "І знов горбатіла Голгота там, де всміхалися лани, /вилазив ворог на ворота, /кричав: розпни її, розпни!"

Тогочасна критика часто звинувачувала М. Драй-Хмару в нерозумінні революції, в позасучасності, інтелігентському песимізмі, притаманному тій частині української інтелігенції, яка певний час знаходилась на роздоріжжі. Те, що письменник "не вріс в свою епоху", він розумів і пояснював у своєму щоденнику майже двадцятилітньою

відстороненістю од життя в роки навчання та "блуканням в тумані архаїчної філології". М. Драй-Хмара належав до тих діячів української культури, чий світогляд формувався до зламів 1917 р., і хто не брав участі у визвольних змаганнях, був начеб десь на обочині громадсько-суспільних процесів, — але при цьому відіграв важливу роль у становленні національної науки і мистецтва.

Сучасники іноді називали його "співцем споглядання". Проте М. Драй-Хмара не був байдужим до всього, що відбувалось довкола, хоча й не возвеличував нову добу. Пам'ятаймо, поет зазнав помітного впливу символізму. Не випадково дехто з критиків (скажімо, Ю. Шерех) навіть відстоює тезу, що поезія М. Драй-Хмари — типова поезія символіста, притому символіста видатного. Митець справді складав данину поетиці символізму — створював багатозначні образи, використовував інакомовлення, захоплювався музикою слова тощо.

М. Драй-Хмара віддається пошукам гармонії з природою, з людьми і світом. Він милується красою рідної землі, озерами, луками, золотим сонцем, що скотилось на пухку солому, журавлями, які спішать з вирію. Природа в своїй багатогранності передає всю гаму людських почуттів і настроїв, живить душу, втамовує біль. Пейзажні мініатюри поета вражають майстерним відтворенням звукових і зорових вражень. "Я світ увесь сприймаю оком, /бо лінію і цвіт люблю", — пише він в одній із своїх поезій. Серед кращих зразків його пейзажної лірики — "Мене хвилює синій обрій", "Бреду обніжками й житами", "Накинув вечір голубу намітку", "Лани — як хустка в басамани" та ін.

Чудовим взірцем справжньої поезії став сонет М. Драй-Хмари "Лебеді". Надрукований у "Літературному ярмарку" в грудні 1928 р., згаданий сонет фактично став останнім публічним виступом неокласиків. Послугуючись інакомовленням і символічною образністю, М. Драй-Хмара веде мову в цьому творі про "гроно п'ятірне нездоланих співців", власне, маючи на увазі М. Зе-рова, М. Рильського, П. Филиповича, О. Бургардта й себе, автора. Це вони, об'єднані спільними інтересами та ідеалами, не боялись "зими погроз", розбивали "лід одчаю і зневіри", пробиваючи собі дорогу до світу, "де пінить океан кипучого життя". В символіці сонета вгадується культурна ситуація на Україні, на той час уже вкрай несприятлива для вільної творчості, обстоюється право митця на свою думку, громадянську позицію. З я-вившись друком за умов, коли посилювались випадки проти неокласиків, сонет М. Драй-Хмари став сміливим словом на захист літературних побратимів поета. Твір зазнав брутальної догматичної критики, а його автор був позбавлений можливості друкуватися.

Як і загалом неокласики, М. Драй-Хмара багато й майстерно перекладав. Завдяки його натхненній перекладацькій творчості на Україні вагомо зазвучало слово А. Міцкевича, Ш. Бодлера, П. Верлена, Ш. Леконт де Ліля, О. Пушкіна, М. Лермонтова, О. Блока, С. Єсеніна, М. Богдановича та ряду інших майстрів світової поезії.

Помітний внесок М. Драй-Хмари і в розвиток українського літературознавства. 1926 р. окремим виданням вийшла його ґрунтовна монографія "Леся Українка". Звертався він і до проблем розвитку шевченкознавства, зібрав нові матеріали до

життєпису В. Чумака, вивчав славістику, цікавився здобутками білоруської літератури (праці про М. Богдановича, Я. Купалу).

М. Драй-Хмара міг би ще багато зробити задля українського письменства, але в розквіті творчих сил його заарештовують у березні 1933 року. Невдовзі письменника випускають на волю, та позбавляють усіх посад, навіть не даючи можливості влаштуватись на будь-яку роботу. Другий арешт стає фатальним. Висунуте проти нього звинувачення стандартне: націоналістична контрреволюційна діяльність. І хоча М. Драй-Хмара все заперечував, покарання не забарилось — п'ять років таборів. Його невідільницький шлях пролягає на Колиму; тут він працює на шахтах, промиває пісок, стоячи по коліна в крижаній воді. З часом постановою "трійки" УНКВС йому додають ще десять років за антирадянську пропаганду в таборі. Пішов він із життя в 1939 році. Щодо цього існує версія, підкріплена спогадами, що під час одного з чергових розстрілів кожного п'ятого у шерензі письменник став на місце смертника, тим самим врятувавши молоду людину.

Завдяки дружині поета до нас дивом дійшов рукопис другої його збірки "Сонячні марші" та написаний 1936 року у Лук'янівській в'язниці трагічний вірш "І знов обвугленими сірниками..." Згаданий вірш — то скрик болю і невимовної туги за молодістю, щастям і волею.